

Kesit Akademi Dergisi

The Journal of Kesit Academy

ISSN: 2149 - 9225

Yıl: 3, Sayı: 8, Haziran 2017, s. 11-15

Prof. Dr. Recep DİKİCİ

Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arap Dili ve Edebiyatı, rdikici@selcuk.edu.tr

KONYA-AKŞEHİR'DE RUMELİ FÂTİHİ SÜLEYMÂN PAŞA'NIN KERÎMESİ'NE AİT MEZÂR KİTÂBESİ

Özet

Şanlı devlete Rumeli topraklarını armağan eden Şehzade Süleyman, 1359'da 43 yaşında iken vefat etmiş ve fethettiği Bolayır'a defnedilmiştir. Ne yazık ki tarihimizde böylesine önemli yeri olan Osmanlı büyüklerinin ahfâdı ve evlâdı hakkında malumat yoktur. Ancak bunlar hakkında bazı mühim bilgileri mezar taşı kitabelerinden öğrenebilmekteyiz. Nitekim Akşehir'de Rumeli Fatihî Şehzâde Süleyman Paşa'nın kızının mezar taşı **Kızı Efendized (Efendizâde) Hanım'ın Mezar Taşı Kitâbesi** de, bu açıdan büyük önem arz etmektedir. **Yüzeysel araştırmalarım** sırasında bizzat görmüş olduğum ve tetkik ettiğim bu mezar taşı kitâbesi hakkında Ahmed Tevhîd Efendi de şöyle açıklama yapmaktadır: "Sultan Orhan Gazi'nin mahdûmu Rumeli Fâtihî Şehzâde Süleymân Paşa'nın evlâd ve ahfâdı hakkında henüz tarihî bir kayıt malumum değildi. Sonunda Akşehir'de bulunduğum sırada adı geçen kasabada İmâret Câmii'nin sol tarafında bulunan birkaç kabir taşı nazarı dikkatimi celbetmişti." Yüzeysel araştırmalar arasında yer alan mezar taşları kitâbeleri, gizli kalmış bir takım tarihî bilgileri gün yüzüne çıkarmak bakımından büyük önem arz etmektedir.

Anahtar kelimeler: Süleyman Paşa, Efendized, Kızı, Mezar Taşı, Kitâbesi.

THE EPITAPH IN KONYA-AKSHAHR BELONGS TO THE DAUGHTER OF SULEYMAN PASHA THE CONQUERER OF RUMELI

Abstract

His tomb as one of the guardians of the conquered territories has been visited for ages. His name was always mentioned in history and anthems.

Unfortunately, there is not information about children and descendants of Ottoman prominents who have important place in our history. However we can learn some significant information from epitaphs. Thus, **The Epitaph of the Daughter Efendized (Efendizade) Hanım** of the daughter of Shehzade Suleyman Pasha the conquerer of Rumeli in Akshahr is very important from this aspect. Ahmed Tevfik Efendi makes a statement about this epitaph which i saw in person and examined during **my superficial researches**: "I have not seen yet any historical recordings about children and descendants of the son of Orhan Gazi Shehzade Suleyman Pasha the conquerer of Rumeli. At last, meanwhile i was at Aksehir a few tombstones standing at the left side of the Imaret Mosque in forenamed town had caught my eyes. "Epitaphs which are inside superficial researches have a great importance in revealing some kind of hidden historical information.

Keywords: Suleyman Pasha, Efendized, Daughter, Tombstone, Epitaph.

Giriş:

Orhan Gazi'nin büyük oğlu Süleyman Şah, Rumeli fâtîhi olarak tarihlere geçmiştir.

1331'de babası Orhan Gazi'ye vezir olan Şehzade Süleyman, idarî işlerden ziyade askerî işlerle vazifelendirilmiştir. Zaten fitrat icabı cihangir ruhlu olan Şehzade Süleyman, mailyetindeki kahramanlarla zaferden zafere at koşturmuş ve filiz halindeki devletin sınırlarını ikinci bir kıtaya, Avrupa'ya taşımıştır.

Osman Gazi'nin temelini attığı devletin sınırları gittikçe genişlemekteydi. Ve fetihlerin hedefi Anadolu'daki Bizans topraklarıydı. İznik ve İzmit'in fethinden sonra Osmanlı Süvarileri, İstanbul Boğazı'nın Asya taraflarında at koşturmaya başlamışlardı. Devletin bekası ve ihtişamının ziyadesi için mutlaka Rumeli tarafları ele geçirilmeliydi. Bizanslılar arasındaki taht kavgası ise, Rumeli fethine imkan hazırladı.

Yine Şehzade Süleyman, Rumeli topraklarında at koşturmaya devam ederek, 1352'de Dimetoka meydan muharebesinde Sırp ve Bulgar ordusunu perişan etmiştir.

Süleyman Paşa, 1354 başlarında Rumeli'yi tamamen bir İslâm Beldesi yapmaya karar vermişti. 2 Mart 1354'te Gelibolu kalesini fethetti.

Rumeli'nin fethi yalnız Osmanlı tarihinde değil, Bizans tarihinde de bir dönüm noktasıdır. Etrafı Osmanlılarla çevrilmiş Bizans, günbegün çöküşünü seyretmekten başka bir şey yapamaz hale gelmiştir.

Şanlı devlete Rumeli topraklarını armağan eden Şehzade Süleyman, 1359'da 43 yaşında iken vefat etmiş ve fethettiği Bolayır'a defnedilmiştir.

Fethedilen toprakların manevî bekçilerinden birisi olarak asırlar boyu türbesi ziyaret edilegelmiştir. İsmi, tarihlerde ve marşlarda devamlı anılmıştır¹.

Ne yazık ki tarihimizde böylesine önemli yeri olan Osmanlı büyüklerinin ahfâdı ve evlâdı hakkında malumat yoktur. Ancak bunlar hakkında bazı mühim bilgileri mezar taşı kitabelerinden öğrenebilmektedir. Nitekim Akşehir'de Rumeli Fatihi Şehzâde Süleyman Paşa'nın kızının mezar taşı da, bu açıdan büyük önem arz etmektedir. **Yüzeysel araştırmalarım** sırasında bizzat görmüş olduğum ve tetkik ettiğim bu mezar taşı kitâbesi hakkında Ahmed Tevhîd Efendi de şöyle açıklama yapmaktadır.

Süleyman Paşa'nın Kızı Efendized (Efendizâde) Hanım'ın Mezar Taşı Kitâbesi

Sultan Orhan Gazi'nin mahdûmu Rumeli Fâtîhi Şehzâde Süleymân Paşa'nın evlâd ve ahfâdı hakkında henüz tarihî bir kayıt malumum değildi. Sonunda Akşehir'de bulunduğum sırada adı geçen kasabada İmâret Câmîi'nin sol tarafında bulunan birkaç kabir taşı nazar-ı dikkatimi celbetmişti. Yediyüz sonları ile sekizyüz sonlarına ait olan bu kabir taşlarından selçûkî tarzında bulunanlara ve küçük çocuk mezarlarına bakıp ağladım. Bunlardan birini güçlükle şöyle okuyabildim:

Baş ucunda:

- 1) Es-Sa'îde eş-Şehîde Efendized² Hâtun bint
- 2) Süleymân Bek bin Orhân bin Osmân tâbe serâhâ

Ayak ucunda:

- 1) Ve ce'ale el-Cenne
- 2) Fî evveli şehîr zilkâde ...
- 3) Senete tis'a ve tis'îne ve seb'amie

Allahümme' al kabre hezihil-müslime ravzaten min riyâzi'il-cenne velâ tec'al

hufreten min huferi'n-nîrân beşşir bi rahmetin ve berre bi cinânin ve bi re'fetin ve gufrânin ve tecâvir bi rıdvânin bi fdlike ve keremike yâ erhamerrâhimîn.

Sağ tarafında:

از مرگ جه اندیشی جون جان بقاداری
در کور کجا کنجی جون نور خداداری
زین بیت بست جهان ... دل داری جهان
هوایار این و خدایار ان . صدق ولی الله

Bu Fârisî manzûmenin her mısraı arasında güzel nakışlar vardır. Sadme-i zaman ile kabir taşı iki parça olmuş olduğundan, noktalı yerler kırıktır.

¹ Hoca Sadettin, Tâcü't-tevârîh, İstanbul, 1279, I, 44; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1972, I, 156 vd.

² Bir tarihî kaynakta "Efendi zâde" şeklinde kaydedilmiştir (bk. Tekindağ, İslâm Ansiklopedisi, XI, 193 vd.)

Bu hânım sultanın isminin telaffuz şeklini öğrenemedim. Esmâ-i mehcûre'den olmakla mürekkebe midir değil midir; herhalde iki kelimedenden mürekkebe olsa bile her ikisi de Türkçe olmalıdır.

Bu kabrin on onbeş arşın kadar kible cihetinde yine selçûkî tarzda küçük birisinin mezarı dikkat çekmektedir ki, aşağıdaki yazıları ihtivâ etmektedir:

El-Hükmü lillâh

El-Mü'minûne lâ yemûtüne

Bel yunakkalûne min dârin

Ayak ucunda:

El-Fenâ ilâ

Dâri'l-Bekâ

Sol tarafında: İntakale el-merhûm el-ma'sûm kundüz bek bin el-Emîr el-kebîr
Duvîtdâr bek tâbe serâhu

Sağ tarafında: Fî evâil şa'bân el-muazzam senete seb'a ve tis'ine ve seb'amietin el-
hicrî.

Acabâ Kundüz (Kûndûz) Bek Efendized Hâtun'un oğlu mudur? Duvîtdâr Bek Akşehir Beki mi idi? Maatteessüf bu sualleri hal edebilecek malumata sâhip olamadım. Bu malumata hâiz olanlar bildiklerini veyahut bunlara dâir vesika kayıtlarına ulaşabilenler, bulduklarını neşrederlerse, tarihimize hizmet etmiş olacakları açıktır.

İmâret Câmii 916 senesinde Hasan Paşa tarafından bina edilmiştir. Kabirlerin³ tarihi camiiden pek eski olmakla caminin yerinde veyahut yanında hayrâttan diğer bir eser bulunduğu delalet eder⁴.

Sonuç:

Yüzeysel araştırmalar arasında yer alan mezar taşları kitâbeleri, gizli kalmış bir takım tarihî bilgileri gün yüzüne çıkarmak bakımından büyük önem arz etmektedir. Yukarıda mevzubahis olan mezar taşı kitâbesi de, Orhan Gazi'nin oğlu Süleyman Paşa'nın kızı ve torunu hakkındaki Osmanlı tarihinde gizli kalmış bir bilgiyi ortaya çıkarması bakımından son derece mühimdir.

---

³ Bu kabirlerin taşları murûru zaman ile toprak altında kalmış iken mütevellî Hasan Efendi'nin himmet ile sath-ı zemîne çıkarılmış. İşâret edilen himmet vakası, şâyân-ı şükrandır.

⁴ Ahmed Tevhîd, "Târîh Osmânî Encümenî Mecmûası", Sekizinci sene Numara: 44, 1 Haziran 1333, s.106-108.

KAYNAKLAR

Ahmed Tevhîd, "Târîh Osmânî Encümenî Mecnûası", Sekizinci sene Numara: 44, 1 Haziran 1333, s.106-108.

Hoca Sadettin, Tâcü't-tevârîh, İstanbul, 1279, I, 44.

İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1972, I, 156 vd.

Şehabettin Tekindağ, "Süleyman Paşa"İslâm Ansiklopedisi, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 1970, XI, 193 vd.)